

دارالفنون

چاپخانه دارالفنون

مقوق ، اقتصادیات

ایکی آیه بر نشر اولنور

مندرجات

قسم مقوق :

تورك - رومهن محكمه حكيمه سنده كي حادثه جديده
 حقوق اصول محاكمه سي درسلى
 قاپدونلاسيونلر
 مصطفى رشيد
 احمد رشيد

قسم اقتصادى :

بولشه ويزمك كيرلى اساسلى
 بو سنه لوزان صاحى ييل دونوى بويوك مراسله تسعيد ابدلى
 عيسى زاده حسن تحسين

بوسنه لوزان صلحي ييل دونومي بويوك مراسمله تسعيد ايدلدى

تورك استقلال و حاكميتى بوتون جهان نظرندە تأمين ايدن لوزان معاهده سنك ييل دونومى تسعيد ايچون امضاسى تاريخى اولان 24 نومبر كوني حقوق طلبه جمعيتى طرفندن دارالفنون قونفرانس سالوننده بويوك برمراسم ياپيلامشدر. لوزان معاهده سنك بوشنچي ييل دونومى مملكت كنجلكى طرفندن بويوك تظاهره وسيله اولمش، دارالفنون قونفرانس سالونى خنجا خنچ دولدوران تورك خلقى كنديسنه حق حيات طائيان بو معاهده يي واوونى وجوده كيتيرنلرى جان وكوكلدن آلقيشلامشدر. سالونك ترتيبى ايچون جمعيت رئيسى منيب خيرى بك برهفته اولندنبرى مشغول اولويوردى. هرجهتدن چوق كوزل و وقور ترتيبات آلمشدى. قوجا سالون بربرليه صارماش دولاش بايراقلرله تزئين ايدلمش خطابت كرسي سنك اوستنده معظم ايكي تورك بايراغلك آراسنه بويوك غازينك جسامت طبيعده ياغلى بويار بر رسمى وضع ايدلمشدى. اونك قارشوسنده لوزانده باش مرخص اولارق بولونان عصمت پاشا حضرتلرينك استانبول خلق فرقهسى مفتشلك اوپهسى ايچون صورت مخصوصده ياپيلمش اولان ياغلى بويار بربابلورى تعليق ايدلمشدى. مختلف محلا ره ثابت و سيار و ايتولاتورلر وضع ايدلمش و سالونك يان و اوست پنجره لرى تا صاحدن برى آچيق بولونديريليوردى. خطابت كرسي سنك او كنده مطبوعات ايچون هر غزته نك محلى ظريف قارترلرله تعيين ايدلمك صورتيه بر محل مخصوص تفريق ايدلمشدى. سالونك اورتاسنده رياست جمهور اور كستراسى بولونويوردى. مراسمه بوتون خلق مدعو اولديغندن قونفرانس سالونى ساعت بر بچقدن اعتباراً دولغه باشلامشدى. قوللارنده قيرمزى بياض قورده لالى حقوق طلبه لرى تشرىفاتچى وظيفه سنى كوربيور و مديريتدن كوندريلان آلتى پوليس مأمورى ده تشرىف ايدن كزیده ذواته راسمه سلامى ايفا ايدويوردى. مراسمك يوم اجراسندن ايكي هفته اول باشلايان دعوته چوقايى و جاذب جريان و يرلمش و خلقك طبيعى اولان علاقه سى جلب ايدلمشدى.

ساعت اون بش بىچقده قوجه سالونده اوطوراجق یر قالماش ، بونالتيجي صیجاقدە
هرکس مەادیآ تر دوکدیکی حالده بومقدس کونک جداً ایلک دفعه اولارق بویله ترتیب
ایدیلن بویوک مراسمندن کیمسه آیرلامامشدر .

مدعوین میانندن رئیس جمهور حضرتلری نامنه کاتب عمومیلری توفیق بک افندی ،
داخله وکیلی شکری قایا بک افندی ، فرقه مفتشی حق شناسی پاشا ، قارص مبعوثی آغا
اوغلی احمد ، استانبول مبعوثی حمدی ، مبعوثلردن یوسف آچقورا ، نجیب عاصم ، رفیق ،
نجیب علی ، پولیس مدیری شریف ، سابق والی مدحت بککله دارالفنون امینی نشأت عمر بک
افندی ، فاکولته لر رؤسا ومحترم مدرسلری ، حکام ، منتسبین حقوق ، رؤسای مأمورین
رسمیه وخصوصیه دارالفنون کنجیلری ومحترم تورک خلقی حاضر بولونویوردی . مجلس
رئیسى کاظم پاشا حضرتلری راحتسزلقلری دولایسیله دعوته اجابت ایده مدکلری
بیایدیرمشلر . قول اردو قومادانی شکری نائلی پاشا ، والی وکیلی وشهر امینی محی الدین
بک معذرتلرندن وصورت مخصوصده دعوت ایدیلن معارف وکیلی نجاتی بک افندی ده
تراکیا سیاحتک احداث ایلدیکی آنی مجبوریتدن دولایى حاضر بولونامامشلردر .

حقوق طلبة جمعیتی فخری رئیسى نجیب علی بک افندی صرف بومراسم ایچون دائره
اتخابیه لری اولان دکیلیدن واقع دعوته اجابت ایدرک تشریف ایتمشلردی . معاهده نک
مؤثری عصمت پاشا حضرتلری آقرده ده کی مهم وظیفه لری دولایسیله تشریف ایده مه مشلردی .
مراسمک اجراستدن اول حاضرונה چوق کوزهل برکاغد اوزرینه یالدىزله یازلمش نفیس
دینه جک درجه ده مطبوع بربروغرامله لوزان معاهده نامه سنک امضاسی صفحاتی کوسترن
قارتلر توزیع ایدلمشدر . مراسمه ساعت اون بش بىچقده باشلاندی . ایلک دفعه اولارق
ریاست جمهور اوکتراسی تام طاقيله شف دورکستر ذکی بک افندی اداره سنده ذکی بکک
استقلال مارشنى فوق العاده کوزهل اولارق ترنم ایتمش ، مارشمر آیاقده دیکله یلمش
وجوق آلیشلاشمشدر .

بوندن صوکرأ حقوق طلبة جمعیتی رئیسى مرحوم شیخ الاسلام خیری بک زاده منیب
خیری بک مختلف یرلرنده شدتله آلیشلانان ، تقدیر ایدیلن شو افتناحی نطقيله تسعید
مراسمنی کشاد ایتمشدر .

چوق محترم وعیز وطنداشلر

کلدیکنز ایچون سنزله تشکر ایتیه جگم . چونکه قیمتی حضورلر کزله شرفلند-
یردیکنز بومراسم اوزون سنه لرده کی حموله خاطر ااتک تثبیت ایدلیکی اَلم برابر فلا کتدن
بعث بعدالموت حمله سیله صیریلان قهرمان برملتک : تورک ملتک اولو عزاسنک فیضی
برانکشاف صفحه سیدرکه تسعید ایچون ایچدن کلن برآرزو ایله اشتراک ایتک هر تورک
وطنداشنک اک مهم بروطفه سیدر .

حقوق طلبه سی بووظیفه سی مدرک اولدیغنی جمعیت نظامنامه سنک «45» نجی ماده سی
عیناً شویله وضع ایلمکله اثبات ایلشدیر : « لوزان صلحک غقدینه مصادف 24 تموز
کونئی جمعیت علمی بایرام اولارق قبول ایدر . یوم مذکور تسعید ایدیلیر . » بوسنه
ایکنجی دفعه درکه بومراسم اجرا ایدیلیر . بونک سببی بیان ایتهدن اول مملکتی باشند
باشه صارصان عمومی حربی واونی تعقیب ایدن متارکه دورینک مشئوم خاطرات وتضییق
آلتنده اَلم براهاله اوغرایان ویا اوغرا دیلان وطنک برمالل حالئی بوکونک حضور و سکون
وحسن امنیتله نظره آمالیدر . ایسته بویاددن صوکرادرکه سبب تسعید تظاهر ایدر . وجیز
تثبیت ایدلیکی کی « جهان حربی و آناطولی ایچ ایتک تشبث لعنی تورک وطنی ایچون
بشریتک شیمدی یه قدر کچیردیکی مصیبتلرک اک بویوکلرندن بریدر . اک کزیده وزنده
اولادندن یوزبیکلرجه کشینک حیاتی بهاسنه مال اولدی . رققرک افاده دن عاجز قالدینی
حزینهلر بیتدی . تصورلرک بیله یتیشه مه دیکی فاجعه لر و ماملر براقدی . همان هراوده
یا باباسنی بکله بن بریتیم ، یا حیاتی تارومار اولمش برکنج دول ، یا اولادلرینک هجران
واضطرابیله کوز یاشی دوکن برآنا واردی . وا کثریا برأوده بونلرک اوچی ده واردی .
وبونلرله برابر اولکی رفاهک یزینه قائم اولمش آخی بریوقلق واردی . بونلرله برابر
علیلر واردی . حربک مظلوم و معصوم شرفلی فقط حزین قوربانلری واردی ، املری
واردی ، ماتملری واردی ، خرابه لری واردی .

انسانیت بوقدر عمومی وبویوک بر فاجعه مک مثلنی کورمه دی . کونش بوقدر آجیقلی
وقانلی فلاکت نوحه لری اوزرینه هنوز طوغمادی . دولت بر عمومی فلاکتک تولید
ایده چکی نتیجه لره مانع اولمغه چالیشاجقلری یرده « آتسه یالکز کوروکلریله ده دکل
آتشلریله ده کیتدیلر .

فقط بك بويوك برتاريخ شاهقهسى كوكسند طوتان توركك : بومعنويات قهرمانك
قايتار اشتياق استقلال وداثما كنج برغرور مى ايله « يا حيات، يا اولوم » ديمسى بومنى
سىنى مئمر قىلد برمادى .

مصطفى كمال پاشانك صامسونه آياق باصدينى 1335 سنهسى مائىسنىك 19 نچى كونى
برچىقماز سوقاغه صابىلدىغى ظن ايدىرك صاپيتانلر بوكون كوتنى تسعيد ايتدىكمز لوزان
صالحنك امضاسى تاريخى اولان 24 تموز 1339 ده ايسه كندىلرىنى كندش ومنتظم بر
يول قارشوسنده بولدىلر . تشبيده خطا اولماز سوزندن جسارت آلارق ديه جكم كه :
سه ور معاهده سيله اوچىقماز سوقاغى بيله بزه لايىق كورمه ينلر لوزان عهدنامه سيله
بوفىضى وشرفى يولك بولجيسى اولارق بى ، تورك ملتى ، تورك شرفى ، دولايى سيله ده
حق تصرفى طائيدىلر . ويل اونلر شرف بوملته ! (شدتلى آلفيشلر)

اين اوكى قهرمانى لوزانده يشىل ماصه باشنده ده ظفر قازانيركن « صيقسالك شهدا
فیشقراجق اولان » بومبارك طوبراقلر اوزرنده يكي قورولان توركيه نك ناصل بروطن
ايتىدىكى مدنيت ابلاغ ايدركن بالخاصه بوكون وبوسيله ايله ده تكرارى لازم كان شو
كوزدل وقوتلى تعريفى ياپدى :

« هر تورلو تفل و تحكملىردن آزاده ، حكومت ايچنده حكومتلردن معرا ، منابعى
بول ، وسائط مدافعهسى مبذول ، حر و يكي بروطن بو وطنك آدى : توركيه در . »
(شدتلى آلفيشلر)

لوزان معاهدهسى ايشته بزه بويله بروطن تأمين ايتدى . اونى نصل تسعيد ايتميه لم .
تورك تاريخنه قازاندىرىنى بو سياسى ظفر دولايى سيله محترم عصمت پاشا حضرتلرينه
كنجلكك شكران حسلرىنى بو وسيله ايله بوكرسيدن ابلاغه مسارعت ايدىيورم .
آه پاشام معذرتك ، بويوك وكثير مشغوليتلى وظيفهك مانع اولمايوبده كله بيلسه يدك
كچن سنه يالكز بو ائرى سلاملايان كنجلك بو سنه نه موطلويدى كه او اثرله برابر
اونك مبجل مؤثرى ده ايتيه رك وجوشارق آلفيشلامق فرصتى بولاجقدى . اثرله مؤثرينك
بومسعود تلاقيسى بىلر ايچون نه كوزدل برمنظره ، كوزدن وكوكلدن سيلنمز نه لايىموت بر
خاطره اولوردى .

بووطن نه قدر مسعوددرکه استقلال و حاکمیتی لوزان معاهده سیله ده رسماً و قطعی اولارق قبول ایتدیردی . استحصال ایلدی .

بووطن نه قدر بختیاردرکه کنجلك اونك چکدیکی اضطرارله آگاه ، اونکله اوز نفسندن داها علاقه دار اونی جانندن ده چوق سویور .

بووطن نه قدر ، نه قدر چوق مسعود و بختیاردرکه آرتق بومملکته نکهپان باشمک و باشلر مزك اوزرنده بولنان شوانسان وار . (غازینک رسمنه آل ایله اشارت ایدلشدرد) (شدتلی آقیشلر) .
ینه بو عزیز مملکت نه قدر امین و سوننج ایچنده درکه بووطنک و کوتی تسعید ایتدی کمز بو معاهده نك اما تحیسی تورکک کوزبکی یوجه و ظنرور قهرمان غازی محمدجکی وار .
(شدتلی آقیشلر) تورکلر لوزان معاهده سنی یعنی حق حاکمیتی تصدیق ایتدیرمک ایچون چوق اوغراشدی . داخلی و خارجی بر چوق دشمنلرله چنکشدی . سیلر کبی قانی آقیتدی . اک نهایت حقنی قازاندی و طانیتدی ده ! قاپیتولا سیونلر تکمه لشمشدر . حاکمیه لکهنک ذره سنی بیله سوره جک هرشی یوق ایدلشدرد . آرتق اونک اخلال ایدله سنه دکل اوکا یان باقیاماسنه بیله تحمل ایده مه یز . بومعاهده (معاهده پی آئنده طوتارق) بو بایراغه صاریلیدر . تورک بایراغه ! بو بایراق (تورک بایراغنی ده الله طوته رق کوسترمشدر) ایسه ، تورک بایراغی ایسه کوکدن نشانه در . یرده سورونمز . (شدتلی آقیشلر) چوق شرفلی و ملی اولان مراسمی کشاد ایدیورم . بونکله ده مباھی یم .

بروغرام موجبجه حقوق فاکولته سی رئیس مدرس طاهر بك افندی بر قاج سوز سوبله یه جک کردی . فقط قیمتلی رئیس و مدرس محترمک آنقریه آنی مجبوریت عزیمتک احداث ایلدیکی پک مهم بر معذرت دولایسیله ادهم حاکف بك افندی رئیس و کیلی صقیله بالوکاله دیمشدر که : لوزان صلح نك امضالاندیغی مبعجل کونک پیل دونوی اولان بو کونی علمی بایرام اولارق قبول ایدن طلبه جمعیتی یاپدیغی بروغرامده فاکولته مز رئیس مدرس طاهر بك افندی نك بر قاج سوز سوبله یه جکفی تثبیت ایلشدرد . پک مهم و آپ آنسزین آنقریه حرکت مجبوریتنده قالان طاهر بك افندی کوندر دکلی تلغرافنامه ده بوسرورلی کونه اشتراك ایده مدیکندن متولد تأثرینی بیان و بو خصوصده وکالت ایتمک لکمی ده اتیان بویور مقده درلر .
لوزان صلحی کونی وسیله سیله بو کونک حقیقی مؤثرلری اولان اولو غازی پی وعصمت پاشا حضر تلرینی حرمتله یاد ایلرم . غازی حضر تلرینک تا آنادولی یه آفاق باصدینی کوندنبری ، انقلاب یوللارنده اونکله برابر واوندن آلدینی الهام ایله یوروین حقوق کنجلی ینه اونک

حقيقى مؤثرى اولدىنى بواترك بوم امضاسى بىرام عد ايدىيور واونى بويله جوششله وحس تعظيمله تسعيد ايدىيور وزده ، خواجه لرى ده حقوق طلبه سنك ، حقوق طلبه جمعيتنك بوباشاردىنى يوكسك اثرله افتخار ايدىيور .
بوندن صوكرا رئيس جمهور حضرتلرېنك اور كسترالى (لالواووه تورلوردوا ديز)

ادلى نفيس بر پارچا چالمشدر .

متعاقباً حقوق فاكولته سى مدرسلرندن احمد رشيد بك افندى لوزان معاهده نامه سيبله الفا ايدىلن قابيتولا سيونلره دائر جداً اشسز دینه جك درجده قيمتلى ومتزايد بر علاقه ايله ديكه نن و ختامه قدرده سوره كلى آقيشلرله قارشيلانان بر قونفرانس ويرمشر . بوقيمتلى و وقايع ايله توثيق ايدىلن قونفرانس سستون مخصوص مزده درج ايديله جكندن بوراده تكرار ايميه جكر .

رياست جمهور اور كسترالى ماسنه فائته زى وه رته ر اسملى ايكنجى نفيس بر پارچايى دهاا ترنم ايلشدر .

اور كسترانك بولطيف ترنمندن صوكره دو قنورا طلبه سندن تحسين بك لوزان وسهور معاهده نامه لرېنك مقابسه سنى ياپار كن سهور معاهده سيبله دوچار اولديغمز فجع وضعيتى تحليل ايلش ، آما وطنك بر كوشه سنده ارمنستان حكومتك تشكيل ايدلديكنى ، جنوب حدود لرېنك آمال مليه مخالف بر صورتده تحديده تابع طوتولديغنى ، از ميرك يونانلرله ترك اولونديغنى ، بودجه مزك اداره سنده دولترك وضع يد ايدلديكنى ، بوغازلرك اشغال عسكرى يه تابع طوتولديغنى ، مدقق بر صورتده ايضاح ايلش و شرفلى لوزان صالحى ايله حق حاكميت مزك طانينديغنى سويلش و ديمشدر كه :

دولتله سهور معاهده سنده برشى اونوتمشلردى . اوده بو طوپراغك تورك طوپراغى اولدينى ايدى . (آقيشلر) رياست جمهور او كسترانك ترنم ايدلديكى غابرييل پيهر سنده برنجى سويت رامونخودن صوكرا آياقده ديكه نن استقلال مارشيمزله مراسمه نهايت ويرمشر . بوتون حاضر و صوئوق و بوزلى ليوناطه لرله اعزاز اكرام ايدلمشلردر . عصمت پاشا حضرتلريله ، عدليه و كىلى محمود اسعد و معارف و كىلى نجاتى بك افنديلره تلغراف چكيلمسى تقرر ايتمش و غازى حضرتلرېنه دارالفنون امينى بك افندى طرفندن انتخاب ايديله جك بر هيأتك عرض تعظيمات ايتمشى حقنده كى اللى امضالى بر تقرير شدتلى آقيشلرله قبول اولمشدر . مراسم نهايت بولمشدى . حاضر و بويوك و امثال سز

مراسمه بولونقلرندن منون ومفتحر عودت ایدیورلردی . رئیس جمهور حضرتلری نامه کان کاتب عمومی توفیق بک افندی و داخلیه وکیلی شکری قایا بک افندی او طوموبیللرینه قدر جمعیت رئیس منیب خیری بک طرفندن تشییع ایدلمشله و کندیلرینی ومومی الیه جمعیت نامه سلاملاش وتشکر ایلشدر .

نورک کنجلیکنک تعظیاتی غازی حضرتلرینه عرض ایتک اوزره دارالفنون امینی نشأت عمر بک افندی ، حقوق طلبه جمعیتی رئیس منیب خیری بکله کاتبی فخری بکله هیأت مخصوصه اولارق انتخاب ایدلمشدر . هیأت اجتماعدن صوکرادولمه باغچه سراینه کیده رک غازی حضرتلری طرفندن مساعی او طه لرنده قبول بیورلمشدر . لوزان صاحی عهدنامه سنک امضا اولوندینی کونک سنه دوریه سنی تسعید ایدن دارالفنون کنجلیکنک شکران وتعظیم حسیاتنک عرضنه مقابل غازی حضرتلری ویردکلی جوابده : حقوق کنجلیکنک لوزان صاحی معاهده سنک امضا اولوندینی کونی هر سینه تسعید ایتسنی وبوحسی یاشاتماسنی شایان تقدیر بولدقلرینی بیان بیورمشله وبو مناسبتله ترتیب ایدیلن بویوک مراسمه تفصیلاتی دیکله دکلیرینی ، موفقیتله افتحار ایلدکلیرینی ، کوزله وقوتلی بیان حسیات ایدن کنجلیک مزک وهیأت مدرسینک حققرنده اظهار ایتدکلی حسیاتدن دولایی تشکرلرینک طلبه ومدرسله ابلاغی نشات عمر بکدن وطلبه مرخصندن رجا ایتلمشدر .

هیأت مخصوصه رئیس جمهور حضرتلرینک حضور لرندن چیققدنصکره کاتب عمومیلری توفیق بک افندینک او طه لرنده برمدت استراحت ایلشله واعزاز واکرام ایدلمشدر . بوشرفلی وظیفه نکه ده ایفاسندن صوکرادکره مراسم تمامیه نهایت بولمشدی . بویله چوق موفقیتلی وبویوک سوزیه توصیف ایدلمکه لایق وکچن سنه نه نظراً جداً متکامل بر مراسمک یاپلماسنده باشلیجه عامل اولان ، چوق چالیشان وفضله علاقه ابراز ایدن حقوق طلبه جمعیتی رئیس منیب خیری بکی صمیمیتله تبریک وتقدیر ایتک هر صاحب قدرشناس ایچون براذعان ووجدان بورجیدر .

کمال تأثرله اوکرندیکمزه کوره کندیسندن تقدیر ایله بحث ایتدیکمز حقوق طلبه جمعیتی رئیس منیب خیری بک دو قوتورا صنفی اکمال ایلسی ، مکتبله علاقه سنک کیلمسی دولایسیله ستاثرینی آتمام ایلک اوزره عدلیه مأموریتنه طالب اولمشدر . بووضعیتله مشغول اولوق اوزره بحق ووظیفه سنی ده مدرک اولارق اشغال ایلدیکی مقام ریاستدن استعفا ایلش

و جمعیتله ده هر تورلو علاقہ سی قطع ایشدر . درت آیه قریب قیصه بر زمان طرفنده بیله
 تثبیت ایلدیکی موفق و ثمره دار بر پروغرام اوزرنده منتظم و عن مکاریورون ، بر جوق پروزلی
 مسأله لری حل ایدن ، فائده سی بالکزه حاله دکل استقباله و حتی ماضی به ارجاع قابل اولان ایشلر
 کوردهن منیب خیری بکک رئیس بولندیغی جمعیتک نامنی ده وسیله مختلفه ایله اعلا ایتمکی
 غایه ایدیندیکی مشهوددی . قیمتی و مستعد برکنج اولدیغی اثبات ایدن مومی الیهک
 استعفا سی تام معناسیله تأثره شایاندر . حال حاضرده جمعیت ایشلریله مشغول اولمقده بولنان
 افندیلرک منیب خیری بککبی وضعیتلری تقدیر ایتمک فراساتی کوسترمسی ، جدیت
 و وقار ایله مساعی صرف ایللری و موفق اولملری بکله مک حقیرمدر .

